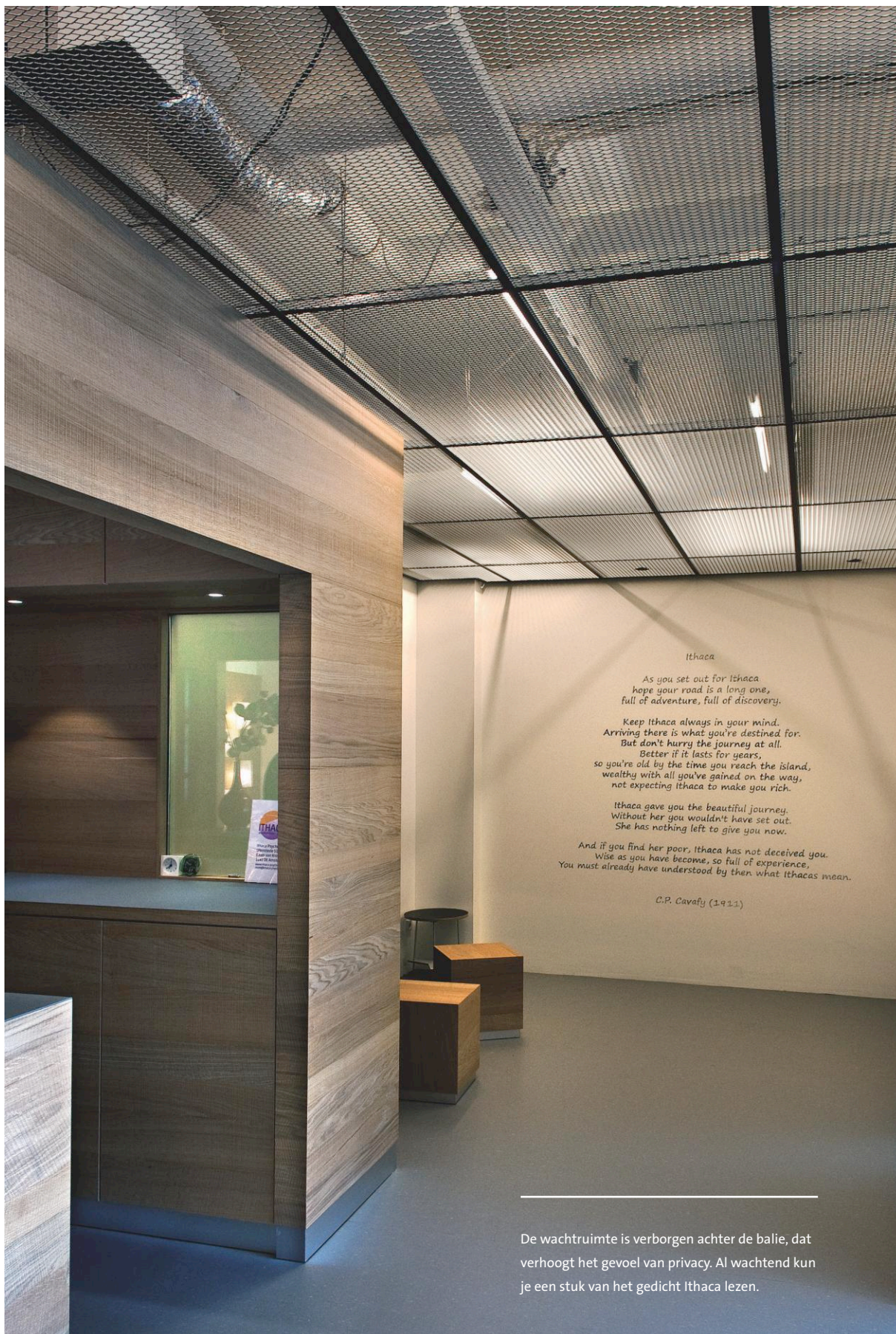




De wachtruimte is verborgen achter de balie, dat verhoogt het gevoel van privacy. Al wachtend kun je een stuk van het gedicht Ithaca lezen.

# ITHACA: BOEIENDE REIS NAAR EEN BOEIEND EINDRESULTAAT

**Tekst:** Jan Willem Kommer

**Fotografie:** Henk van der Veen

Elke opdrachtgever heeft specifieke wensen als het gaat om de bouw en inrichting van een nieuwe werkruimte. Zelden zal de vraag echter zijn om een indeling met vooral kleine kamertjes te maken. Dat was wel precies wat ze bij psychotherapiepraktijk Ithaca wilden. Architect Jos Roodbol maakte er een intieme en serene eenheid van.

## **Campus Uilenstede**

In studentenwijk Uilenstede in Amstelveen wordt hard gewerkt aan de ontwikkeling van de campus. Het hart van de campus wordt een combinatiegebouw met voorzieningen als een supermarkt, diverse eetgelegenheden en plekken om overdag koffie te kunnen drinken en te studeren. Het combinatiegebouw is nog in ontwikkeling, net als het gezondheidscentrum dat in een van

de nieuwe flats komt. Er is al een tandartsenpraktijk in gevestigd, op de begane grond. Een verdieping hoger zit sinds kort psychotherapiepraktijk Ithaca. De ruimtes worden casco gehuurd, dus de hulpverleners kunnen zelf bepalen hoe ze hun praktijk indelen en inrichten. Motti Cohen, eigenaar van psychotherapiepraktijk Ithaca, riep daar de hulp van architect Jos Roodbol voor in. Die had al wel eerder zorginstellingen en -prak-



tijken gedaan maar nog nooit een praktijk voor psychotherapie. “Daarom heb ik me eerst flink verdiept in psychotherapie, wat het inhoudt en hoe het werkt. Daarnaast hebben Motti en ik erg veel over zijn vak gesproken, en natuurlijk ook over wat hij voor ogen had.”

### Ongebruikelijke wensen

Omdat het een praktijk met meerdere therapeuten werd, moesten er in ieder geval voldoende kamers komen. Een ruime kamer voor groeps-therapie en diverse kamers voor de één-op-één-gesprekken. Dát moesten kleine kamers worden want, zoals Motti Cohen zegt: “Grote kamers, daar verlies je jezelf in.” Hij wilde intieme kamers die veiligheid en geborgenheid bieden, geïnspireerd door de Weense behandelkamer van Sigmund Freud met zijn vloerkleden, schilderijen

en gevulde boekenkasten. Té huislijk was ook weer niet de bedoeling, het moesten wel echte werkruimtes zijn. Geen alledaagse opgave voor Jos Roodbol. “De meeste opdrachtgevers willen ruimte en transparantie en dat was hier dus juist niet de bedoeling. Maar simpelweg een gang met een aantal kamertjes maken, dat is voor mij geen architectuur.” Het moest wel wat spannenders worden.

### Yin en yang

De architect kwam met een oplossing die voor zowel de opdrachtgever, de patiënten als hemzelf zeer bevredigend is. Alle behandelkamers zijn aan de raamzijde geplaatst. Geïnspireerd door het yin-yangsymbool maakte hij er als het ware paren van waarbij een geknikte wand de twee helften van elkaar scheidt.

## Ik heb me eerst flink verdiept in psychotherapie



---

De ruimtes worden casco opgeleverd, huurders mogen helemaal zelf bepalen hoe ze de afbouw willen.



## In de moderne architectuur is akoestiek altijd een issue

De knik in de scheidingswand voorkomt dat de behandelkamer een kille pijpenla wordt; hij creëert een intieme hoek waar behandelaar en patiënt kunnen zitten.

Net zo belangrijk als intimiteit is privacy. De deuren naar de gang hebben valdorpels, naast de deuren zit een dubbel isolatieglas, met folie beplakt, en de metalstudwanden zijn 10 cm dik, dubbel beplaat en opgevuld met isolatiemateriaal. Buiten de kamers is dan ook niets te horen van wat er binnen wordt besproken.

De groepsruimte vroeg om drastischer maatregel qua akoestiek. Zwart vilt en een akoestische deken op het strekmetaal doen goed werk, voor zowel oren als ogen.





## Geen verlaagd plafond

Het akoestische vraagstuk heeft Jos Roodbol op een enigszins eigenzinnige manier benaderd. "In de moderne architectuur is akoestiek altijd een issue", zegt de architect. "We willen kale, harde ruimtes met een minimale inrichting. Dan creëer je een akoestisch probleem. Normaal gesproken los je dat op met een verlaagd plafond maar ik heb er heel bewust voor gekozen om dat hier niet te doen. Het doet namelijk precies wat de naam zegt, het maakt ruimtes lager. Zeker bij deze kleine ruimtes is het mooi dat ze lekker hoog zijn."

Er was nog een praktische reden om niet voor een systeemplafonds te kiezen, namelijk geld. "Prijstechnisch gezien was het het beste om geen plafond te monteren. Het is immers een huurpand en daar in investeren voelt nu eenmaal niet prettig."

## Oplossingen waar nodig

Consequentie van die keuze is wel dat het akoestiekprobleem op een andere manier moest worden aangepakt. Deels is dat dus gedaan door de wanden schuin te plaatsen. Voor de rest moet de inrichting het doen, het vloerkleedje, de meubels en schilderijen en een paar vierkante meter decoratief behang aan de wand. Dat lijkt karig maar de kamers zijn bedoeld voor rustige één-op-één-gesprekken, een kakofonie valt dus niet te verwachten.

In de groepskamer ligt dat anders. Daar vinden groepstherapieën plaats en wordt vergaderd dus daar moesten steviger maatregelen worden genomen. Hier is een systeemplafond gemonteerd, strekmetaal met een ruitvormige maas. De tegels zijn bekleed met zwart vilt. De dikke laag isolatiemateriaal die daar op is gelegd absorbeert het geluid afdoende voor een aangename nagalmtijd.

## Strekmetaal doet precies het tegenovergestelde



---

Een boeiend contrast, de behandelkamers met hoge kale plafonds en het lagere plafond in de algemene ruimte.



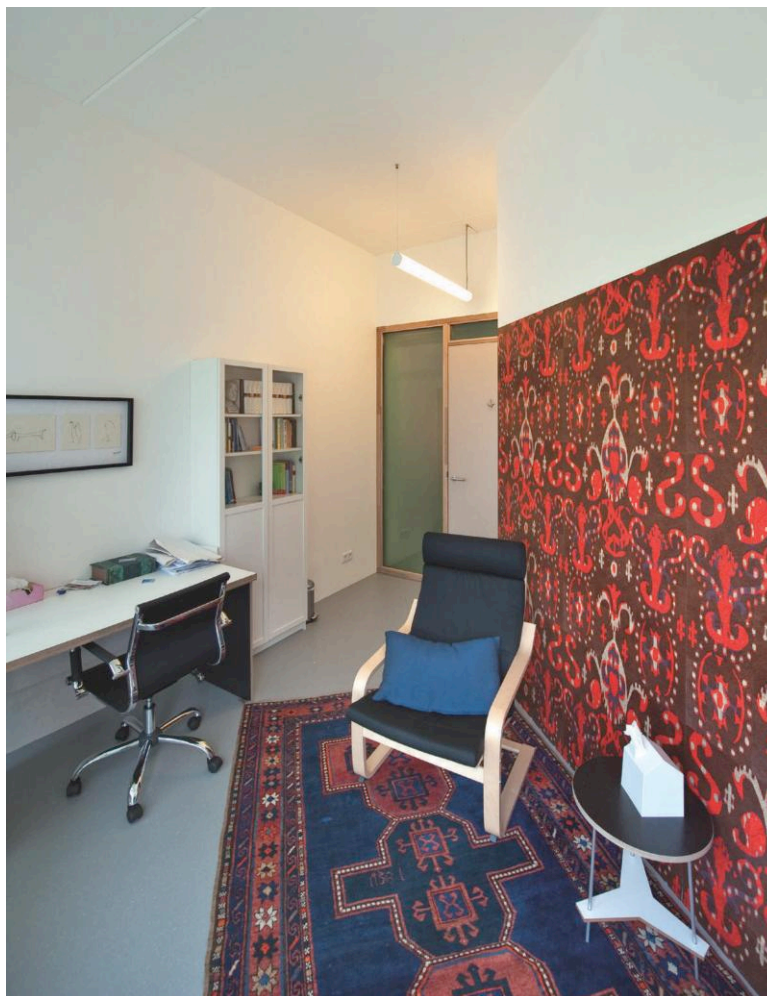
---

De akoestiek in de kleine behandelkamers wordt op een eigenwijze manier in de hand gehouden. De schuin geplaatste muur en de inrichting zijn voldoende.





En hoe ga je om met zaken als verlichting wanneer je geen verlaagd plafond hebt, daagde Jos Roodbol zichzelf uit.



Elegant  
maar  
rustig

### Een kwestie van wennen

Omdat Jos Roodbol de keuze voor de plafondafwerking steeds heeft gemaakt in relatie met de functie van de ruimte, levert de verkeersruimte - de gang, de balie en de wachtruimte – weer een ander beeld op. Hier is hetzelfde plafond gemonteerd als in de groepskamer, maar dan zonder de bekleding. “Strekmetaal doet precies het tegenovergestelde van een gesloten verlaagd plafond, het verhoogt de ruimte”, verklaart hij zijn keuze. Dat is niet het enige wat het doet, de mazen in de plafondtegels zorgen ook voor gefilterd licht waardoor het een aangename ontvangstruimte wordt in plaats van slechts een gang. Uiteraard maken ze ook alle leidingen en kabels en installaties zichtbaar, maar dat is precies wat de architect wilde. Omdat hij niet zeker wist of zijn opdrachtgever er ook zo over dacht, hield hij de optie van bekleding wel achter de hand.

Inderdaad moest Motti Cohen even wennen aan het toch wat ongebruikelijke plafond. “Je schrikt er eerst een beetje van dat je alles kunt zien. Maar na een poosje ben je het gewend en zie je het niet meer, dan ervaar je alleen nog maar de ruimte.”

### Niet te veel prikkels

Grijze linoleumvloer, witte gestukadoorde en gesausde wanden, wit gesausde constructieplafond, strekmetalen systeemplafond; Ithaca maakt een sobere indruk. “Elegant maar rustig”, noemt Motti Cohen het. Het was een van de eisen die hij aan het uiterlijk stelde. “Niet te veel prikkels, niet te veel gekke dingen die associaties kunnen oproepen. Het is een psychotherapiepraktijk en die moet zo neutraal mogelijk zijn.” Dat mag saai lijken, maar ook uit die opgave heeft architect Jos Roodbol zijn bevrediging

weten te halen. De afbouw bijvoorbeeld. “Ik wilde geen plintjes, geen koplatjes, geen kitvoegen. Dat betekende dat alles heel goed en netjes moest aansluiten. Dat is een hele uitdaging. Je moet de mensen die het maken steeds heel goed uitleggen wat je wilt en er bovenop zitten.”

### Boeiende reis

Naast deze onopvallende pronkstukjes heeft Ithaca ook nog een goed zichtbare kers op de taart gekregen, de balie. Die is van grof bezaagd eiken, gemaakt door meester meubelmaker Martijn Pekelharing. Hij is zo gemaakt dat je niet kunt zien hoe hij in elkaar zit. En hij is zo geplaatst dat je de wachtruimte die er achter zit niet kunt zien. Ook weer zoiets dat heel anders is bij een psychotherapiepraktijk dan bij bijvoorbeeld een tandarts. Voor de privacy van de wachtende is het belangrijk dat hij of zij zo min mogelijk in het zicht zit. En terwijl de patiënt in alle afzondering op zijn beurt wacht, kan hij een aantal inspirerende regels van Ithaca lezen; het gedicht van de Griekse dichter Kaváfis over de reis van Odysseus. Ze zijn met potlood op de gestukadoorde muur geschreven en vertellen de lezer dat het doel van de reis niet de aankomst is, maar de reis zelf. Bij de bouw van psychotherapiepraktijk Ithaca ging het er natuurlijk wel degelijk om een goed eindresultaat te bereiken. Een resultaat dat in feite bestaat uit het contrast tussen de neutrale verkeerszone met de balie en de wachtruimte, en de persoonlijk ingerichte behandelkamers van de therapeuten. Maar je kun gerust stellen dat het voor zowel architect Jos Roodbol als opdrachtgever Motti Cohen ook een boeiend en leerzaam proces was om daar te komen.

---

## Ithaca

**Opdrachtgever:** Psychotherapiepraktijk Ithaca, Amstelveen

**Architect:** Jos Roodbol, Amsterdam

**Aannemer:** Damex Afbouw, Breda

**Plafondmontage:** Copaa Abouwsystemen bv, Heerhugowaard



---

In de gang zorgt het strekmetaal voor hoogte en voor gefilterd licht dat een aangename sfeer schept. De leidingen van de installaties zijn nog wel te zien, maar veel minder dan wanneer er geen plafond was gemonteerd.